Čas mlátičky na okurky ještě nepřišel, ale bez ní by sklizeň semen možná nebyla.

Pyl ze samšího květu se ručně přenese na samičí. Ten se pak zadrátkuje a uzavře jiným opylovačům.

Nově vyšlechtěné balkónové okurky ještě zatím na trhu nejsou.

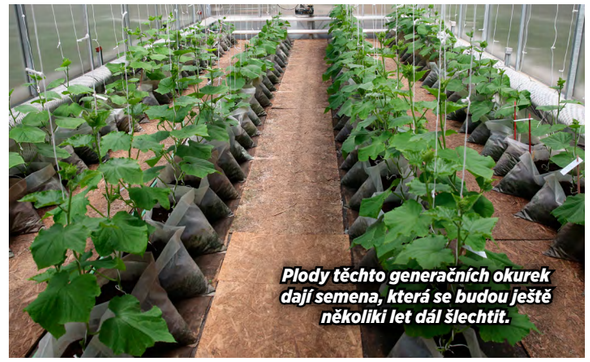

Plody těchto generačních okurek dají semena, která se budou ještě několiki let dál šlechtit.

Táta okurek bydlí v Bzenci

Jiří Holman pokračuje v rodinné šlechtitelské práci, každý rok nabídne metráky semen

Viktorie, Aurea, Admira, Lada, Regina, Viola, Karolina nebo Natálie – celkem třináct registrovaných odrůd okurek vyšlechtil inženýr Jiří Holman. Každý je zná – podle jména i podle chuti. Jako salátovky, nebo naložené v láku.

Text: František Prachař
Foto: Martin Přibyl

Možná, že na náměstí v Bzenci je průchozích domů víc, ale jen jedním se člověk dostane na dvůr, kde sídlí společnost, šlechtící i množící okurky. Říká se tam »u Holmanů«.

Začátky

„Začal s tím můj otec Bohuslav v roce 1991. Okurky šlechtil přes třicet let v pobočce někdejší Sempry ve Smržicích, nejznámější hybridní odrůda u nás, Regina, je jeho. Pak, když to šlo, založil rodinnou firmu,“ vysvětluje jeho syn Jiří (44), který v otcově práci pokračuje.

On sám byl kdysi vědeckým pracovníkem Ústředního kontrolního zkušebního ústavu zemědělského a zabýval se biologickou ochranou rostlin. **„Tak třeba jsme rozšiřovali slunéčka ve slenících, aby požírala mšice. Ale okurky mě lákaly víc,“** říká.

Teď každým rokem nabídne zákazníkům metráky okurkových semen. A to je co říci, když jedno semínko váží podle zahrádkářů **…nula celá, nula nula nic.**

> ***Šlechtění je kultivace vlastností rostliny tak, aby dávala vyšší výnosy.***

Šlechtění

Než se okurka stane okurkou, jak ji známe, musí projít neuvěřitelnou školou. Říká se tomu šlechtění, což je kultivace vlastností rostliny tak, aby dávala vyšší výnosy a byla odolnější vůči chorobám.

„Výnosná rostlina obvykle není odolná, a odolná zas není moc výnosná. Je třeba to skloubit,“ ukazuje na řadu plastových květináčů se sazenicemi okurek Jiří Holman. Šlechtí v nich zbrusu novou odrůdu balkonových okurek. Je zatím bez jména, ale podle jeho propočtů se z jedné rostliny sklidí na balkóně až pět kilo okurek za sezónu. Nejméně pět plodů každý den.

Okurka má samičí i samčí květy a zásadou při šlechtění je, že se musí opylovat ručně.

„Samčí květ utrhnu a potřu jím samičí (*tj. přiloží se k němu a mírným třením se přenáší pyl – pozn. aut.*)**, ale oba musí být uzavřeny před i potom, aby je včela nebo jiný hmyz neinfikovala cizím pylem. Takže je obalím slaboučkým drátkem a uzavřu, žádný hmyz se k němu nedostane,“** zdůrazňuje šlechtitel.

Semena okurek, vyškrabaná z plodů a usušená, se testují na odolnost vůči chorobám i na výnos a vyberou se ta nejslibnější. Znovu se zasadí, znovu samoopylují a znovu testují. Šest až sedm generací.

Množení

Nově vzniklé osivo seje Jiří Holman do polních, hermeticky uzavřených silonů (což jsou skleníky bez skla), kde je opylují čmeláci z uvnitř instalovaných úlků.

„Ani tam se nesmí dostat jiný opylovač, jinak by hrozil přenos cizího pylu,“ říká inženýr. Když okurky dozrají a stanou se z nich semenačky, což prozradí nejen jejich velikost, ale především nažloutlá barva, přijde sklizeň. Speciální mlátička dokáže z okurek dostat semena, zbytek se zaoře.

Z takto získaných semen - samších i samičích linií - se množí na poli hybrydní osivo. Plody se sklízejí jen ze samičích květů a to je ten hybrid F 1, který všichni znají ze sáčků s okurkovými semínky. „Semena potom sušíme, třídíme, moříme a prodáváme,“ shrnuje Jiří Holman.

BLESKOVÁ ZPRÁVA

Okurkové semínko si zachovává klíčivost až 10 let po sklizni.

Desatero správného pěstování podle Jiřího Holmana

1. Vybírejte odrůdy odolné vůči plísním
2. K setí volte semena mořená, prohřívaná a vytříděná
3. Volte ranější výsev (kolem 20. dubna) a půdu zakryjte folií nebo netkanou textilií.
4. Přirychlujte výsev v nízkých fóliovnících, předběhnete plíseň.
5. Mulčujte, udržíte vláhu a zničíte plevel.
6. Veďte rostliny do výšky.
7. Zalévejte méně často, ale důkladně. Vláha musí proniknout 10-20 cm hluboko.
8. Přihnojujte ledkem na počátku kvetení i sklizně.
9. Plody sklízejte co nejčastěji, podpoříte růst dalších.
10. Při dodržení bodů 1-9 nemusíme chemicky stříkat. Pokud ano, volíme prostředky s krátkou ochrannou lhůtou.

Jiří Holman ve svém šlechtitelském skleníku v Bzenci.